

ارایه مدلی جهت استقرار مدیریت کلاس درس سالم

علی خلخالی^{1*}، جواد سلیمانپور²، معصومه فردی³

1 و 2) استادیار. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن

3) کارشناس ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن

* نویسنده مسؤل: Khalkhali@yaho.com

تاریخ دریافت مقاله 88/12/4 تاریخ آغاز بررسی مقاله 88/12/14 تاریخ پذیرش مقاله 89/2/8

چکیده

انگیزش (مثبت و منفی)، بعد سبک رهبری معلم (سالم و آسانگیر)، بعد انضباط (معقول، انعطاف‌پذیر، اعمال واضح قانون و قابل اجرا) و بعد رشد دانش‌آموز (اجتماعی، معنوی، عقلانی و هیجانی). همچنین مطابق آماره رگرسیون، مدیریت کلاس درس سالم با سبک رهبری معلم 0/258، با رشد دانش‌آموز 0/170، با انگیزش 0/440، با انضباط 0/783 و با ارتباط 1/596 دارای همبستگی می‌باشد. آماره تحلیل مسیر نیز در قالب یک مدل نشان داد که هر یک از پنج عامل تا چه حد توان پیش‌بینی مدیریت کلاس درس سالم را دارا می‌باشند. همچنین به عنوان نتایج فرعی پژوهش همبستگی بین هر پنج عامل شناسایی شده با یکدیگر نیز محاسبه گردید.

کلید واژه گان: مدیریت کلاس درس سالم، سبک رهبری معلم، رشد دانش‌آموز.

پژوهش حاضر درصدد ارایه یک مدل نظری جهت استقرار مدیریت کلاس درس سالم در مدارس است. پس از بررسی سوابق تحقیقات انجام شده و تئوری‌های مربوط، 75 مؤلفه شناسایی و در قالب یک پرسشنامه در مقیاس فاصله‌ای تنظیم شد. ضریب پایایی پرسشنامه در همه ابعاد به روش آلفای کرونباخ بالای 90 درصد بوده است. نمونه آماری پژوهش 150 نفر از دبیران مدارس راهنمایی دولتی شهر رشت است که به روش تصادفی طبقه‌ای نسبی انتخابی شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از فرایند مفهوم سازی، آمار تحلیل عاملی و روش تحلیل مسیر و رگرسیون استفاده گردید. نتایج تحلیل عاملی نشان می‌دهند، کلاس درس سالم با 144 مؤلفه اساسی در پنج عامل قابل مدل‌سازی است که عبارتند از: بعد ارتباط (واضح و درهم ریخته) بعد

سلامت کلاس درس به عنوان مکانی برای خلق فرآیند یاددهی- یادگیری که محصول ورودی و خروجی فرآیند، دانش‌آموز است از اهمیت برخوردار است. چنانچه معلم فاقد توانایی مدیریت کلاس درس به‌طور مؤثر باشد، بعید نیست سایر مهارت‌هایش نیز بی‌اثر شود. بنابراین توجه به مدیریت کلاس، نحوه اداره کلاس‌ها و به کارگیری بهترین و مطلوب‌ترین سبک مدیریتی کلاس و در نهایت ارایه مدلی برای کلاس درس سالم و مقایسه آن با مدارس فعلی امری حیاتی و ضروری است. مدیریت کلاس درس تهیه تدارکات و اتخاذ شیوه‌های لازم برای ایجاد و حفظ محیطی اثربخشی برای آموزش و یادگیری است که بستگی به چگونگی سازمان‌دهی کلاس درس، تدریس، چگونگی ارزشیابی، دلایل انگیزش رفتار دانش‌آموزان، ایجاد جو یادگیری مطلوب و سبک‌های مدیریتی معلم دارد (داتیل دیوک⁴، 1989، ص ۹). ناکامورا (2000) در کتاب مدیریت کلاس درس سالم خود به بنیان‌ها و ابعاد کلاس درس سالم پرداخته است و همچنین در کتاب مدیریت کلاس درس ای.سی.راگ به بیان و ارایه یک تعداد از اندیشه‌ها و قواعد اولیه درباره مدیریت کلاس درس به معلمان تازه کار پرداخته است. دیسکی در کتاب «مدیریت کلاس درس»، به اهدافی چون قابلیت جذب کامل شاگردان در کلاس در تمامی زمان‌ها و مکان‌ها و ایجاد اعتماد به نفس در مورد عدم کاهش قدرت یادگیری و آزادی فرد و همچنین به بررسی استعداد و حفظ روابط غیر رسمی با شاگردان کلاس بصورتی که قدرت کنترل کلاس درس در موقع

کلاس درس خط مقدم فعالیت‌های آموزشی، تربیتی و جایگاهی برای آماده نمودن افراد برای زندگی در جهان درحال تغییر است. کلاس درس محلی است که خدماتی مستقیم به دانش‌آموزان ارایه می‌شود تا آنان از جهت فردی و اجتماعی رشد یافته و زمینه توسعه سالم و همه جانبه جامعه فراهم گردد (راگ¹، 1997). سازمان بهداشت جهانی² دارای شناخته شده‌ترین و گسترده‌ترین تعریف در مبحث سلامت است. آن سازمان بهداشت را به عنوان «بیانیه وجود فیزیکی، روحی، و اجتماعی کامل و نه صرفاً حضور بیماری و عجز ناتوانی» تعریف کرد. امروزه تعریف سلامت با ابعاد اجتماعی، روحی و فیزیکی در ارتباط است. پانیه و هان³ (1995) اظهار می‌دارند، سلامت شامل ابعاد عقلانی و روحی توسعه یافته است. بعضی از متخصصان بیان می‌کنند که دانش‌آموزی سالم است که به «سطح بالایی از سلامت» رسیده باشد. مدیریت کلاس درس سالم شامل رشد دانش‌آموز سالم، انگیزش سالم، معلم سالم، ارتباط سالم و انضباط سالم می‌باشد. مدیریت کلاس درس سالم فرآیندی است که به دانش‌آموز در همه زمینه‌های فیزیکی، اجتماعی، معنوی، هیجانی، عقلی و محیطی کمک و یاری می‌رساند و فرصت برای رشد و پیشرفت را برای او فراهم می‌آورد (ناکامورا، 2000). مدیریت کلاس درس سالم، کار کردن با دانش‌آموزان، ایجاد نظم و آرامش، جلب توجه دانش‌آموزان و تأمین یک جو آموزشی مناسب است که در آن دانش‌آموزان به سمت اهداف هدایت و رهبری می‌شوند (رئوفی، 1377).

1. Wragg

2. The World Health Organization

3. Payne & Hahn

4. Datile Duke

ضروری از دست نرود پرداخته است (محمدزاده، 1384). کلاس درس به عنوان کوچک‌ترین خرده سیستم نظام آموزشی به تبع تحولات و تغییرات اجتماعی و آموزشی در حال تغییر است. از میان عناصر کلاس درس، نقش معلم و سبک مدیریتی او در تحقیق اهداف آموزشی و تربیت دانش‌آموزانی متناسب با جهان امروز بسیار مهم و اساسی است. معلمان در کلاس‌های درس باید سبک‌های مدیریتی را متناسب با ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان و روش‌های تدریس به‌گونه‌ای انتخاب کنند که دانش‌آموزان فرصت کسب انواع مهارت‌ها را از طریق عمل در کلاس درس بیاموزند. روش‌های تدریس فعال، توجه به علایق و نیازهای دانش‌آموزان، به کارگیری روش‌های حل مسأله مشارکتی، ایجاد رابطه سازنده و اثر بخشی با دانش‌آموزان می‌تواند محیط کلاس درس و فرآیند آموزش را شوق‌انگیز و زمینه تحقق اهداف تربیتی و آموزشی را فراهم نماید. به نظر کارولین اورتون (1987) به کارگیری مدیریتی مناسب و سالم، تدوین قواعد و مقررات واضح و روشن و اثربخش، تفهیم مقررات به دانش‌آموزان با بیانی ساده و نظارت مداوم معلم بر رعایت قواعد و مقررات در اداره کلاس‌های درس بسیار اثربخش است. بنابراین معلمان باید برای اداره کلاس درس شیوه‌های اثربخش و کارایی را متناسب با شاگردان انتخاب و بکارگیرند. بازدهی نظام آموزشی وابسته به چگونگی مدیریت در کلاس درس سالم است. به منظور ارایه مدلی جهت استقرار کلاس درس سالم، پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به سؤال‌های زیر است:

1- ابعاد سازنده مدیریت کلاس درس سالم کدام‌ها هستند؟ و زیر بنای آنها از چه عواملی اشباع شده است؟

- 2- میزان همبستگی این عوامل با مفهوم مدیریت کلاس درس سالم چقدر است؟
- 3- عوامل استخراج شده تا چه حد قابلیت پیش‌بینی و مدلسازی مدیریت کلاس درس سالم را دارند؟
- 4- مدل نظری مدیریت کلاس درس سالم چگونه است؟

روش تحقیق

تحقیق حاضر یک پژوهش زمینه‌یابی (پیمایشی) می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دبیران (زن و مرد) مدارس راهنمایی دولتی شهر رشت در سال تحصیلی 86-85 می‌باشد. تعداد کل دبیران شاغل در این مدارس 1060 نفر بوده است که 453 نفر مرد و 607 نفر زن می‌باشند. نمونه شامل 150 نفر دبیران مدارس راهنمایی دولتی شهر رشت می‌باشد که با استفاده از فرمول حجم نمونه در پژوهش‌های توصیفی بدست آمده است. از تعداد 150 نمونه بدست آمده 64 نفر مرد و 86 نفر زن می‌باشد. در این تحقیق برای نمونه‌گیری از روش تصادفی طبقه‌ای نسبی استفاده شد. همچنین از بررسی سوابق تحقیقات انجام شده و تئوری‌های مربوط، 75 مؤلفه شناسایی و در قالب یک پرسشنامه در مقیاس فاصله‌ای تنظیم شد. ضریب پایایی پرسشنامه در همه ابعاد به روش آلفای کرونباخ بالای 90 درصد بوده است. به دلیل ماهیت این پژوهش، مجموعه عملیات آماری تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در دو سطح توصیفی و استنباطی انجام پذیرفت. از آمار توصیفی: آماره‌های فراوانی، شاخص‌های مرکزی (نما، میانه، میانگین)، شاخص‌های پراکندگی (انحراف معیار، واریانس) برای همه ابعاد و کل پرسشنامه استفاده شد.

تحلیل سؤال اول

ابعاد سازنده مدیریت کلاس درس سالم کدامها هستند و زیر بنای آنها از چه عواملی اشباع شده است؟
 پس از تأیید روایی صوری سؤال های پرسشنامه و برآورد شاخص های میانگین و انحراف استاندارد برای هر سؤال جهت تعیین مناسب بودن داده ها برای تحلیل عاملی از آزمون کرویت بارتلت و کایزر- می-یر- اولکین اجرا گردید. نتایج در جدول شماره 1 گزارش شده است.

برای پاسخگویی به سؤال های پژوهش، روش تحلیلی عاملی از نوع چرخش واریماکس، روش تحلیل مسیر و روش مفهوم سازی برای ترسیم مدل مدیریت کلاس درس سالم مورد استفاده قرار گرفت.

یافته ها

پس از توصیف داده ها به تحلیل سؤال پژوهشی پرداخته می شود.

جدول شماره 1. آزمون کفایت نمونه برداری

شاخص کایزر- می-یر- اولکین	7820
خی دو (آزمون کرویت بارتلت)	682/460
درجه آزادی	1225
سطح معنی داری	000

است. در گام بعدی پس از اینکه از وجود شرایط مفروضه های تحلیل عاملی اطمینان حاصل شد، فرایند تحلیل عاملی دنبال گردید. خلاصه نتایج اجرای تحلیل عاملی مبتنی بر تحلیل مؤلفه های اصلی در جدول شماره 2 نمایش داده شده است.

مطابق داده های جدول شماره 1، مقدار KMO گزارش شده 0/782 می باشد. این عدد بیانگر شرایط مناسب برای اجرای تحلیل عاملی است. همچنین خی دو آزمون کرویت بارتلت در سطح بیش از 0/99 معنی دار است. به عبارت دیگر مقدار همبستگی موجود در میان گزاره های مورد مطالعه برای تحلیل عاملی پذیرفتنی

جدول شماره 2. کل واریانس تبیین شده (درصد واریانس ساده و تراکمی با هر عامل)

مؤلفه ها	مجموع خروجی های مجذور بارها (قبل از مقادیر ویژه یا چرخش)			مجموع چرخش مجذور بارها		
	مجموع	درصد	درصد تجمعی	مجموع	درصد	درصد تجمعی
1	13/646	18/195	18/195	8/477	11/302	11/302
2	4/849	6/465	24/660	5/707	7/609	18/911
3	4/155	5/539	30/199	5/283	7/045	25/955
4	3/298	4/397	34/597	4/831	6/442	32/397
5	3/130	1/173	38/770	4/780	0/373	38/770

روش استخراج: تحلیل مؤلفه های اصلی

بعد سوم: مؤلفه‌های این بعد شامل 5 گزاره می‌باشد که بعد رهبری معلم در کلاس درس نامیده می‌شود، و سؤالات در دو مؤلفه سالم و آسانگیر قرار گرفته شده است.

بعد چهارم: مؤلفه‌های این بعد شامل 5 گزاره می‌باشد که بعد انضباط در کلاس درس نامیده می‌شود، و سؤالات در 4 مؤلفه معقول، انعطاف‌پذیر، اعمال واضح قانون و قابل اجرا قرار گرفته شده است.

بعد پنجم: مؤلفه‌های این بعد شامل 7 گزاره می‌باشد که بعد رشد دانش‌آموز در کلاس درس نامیده می‌شود، و سؤالات در 4 مؤلفه اجتماعی، معنوی، عقلانی، و هیجانی قرار گرفته شده است.

تحلیل سؤال دوم

میزان همبستگی ابعاد کلاس سالم با مفهوم مدیریت کلاس درس سالم چقدر است؟
به منظور تحلیل سؤال دوم پژوهش از روش آماری همبستگی پیرسون استفاده شده است. مراحل عملیات مربوطه در جداول شماره 3 و 4 گزارش شده است.

اطلاعات مندرج در جدول شماره 2 بیان می‌کند که مؤلفه‌های نظری وارد شده در پرسشنامه در 5 عامل اصلی قابل ساده‌سازی است. این پنج عامل در مجموع 38/771 درصد کل پراکندگی متغیرها را تبیین می‌کند. همچنین پس از چرخش عامل اول 11/302، عامل دوم 7/609، عامل سوم 7/045، عامل چهارم 6/442 و عامل پنجم 6/373 درصد کل پراکندگی را تبیین می‌کند. سهم عامل اول از سهم سایر عامل‌ها بیشتر بوده و از عامل پنجم به بعد فاصله ارزشی عامل‌ها بسیار کم می‌شود. براین اساس و نیز با توجه به سهولت کار و ارایه تحلیل مناسب از عامل‌ها تعداد 5 عامل مشخص به‌عنوان عوامل اصلی اختیار می‌شوند.

در گام بعدی بارهای عاملی، ضرایب همبستگی متغیرها و عواملی که پس از چرخش به روش واریماکس به دست آمده‌اند، مورد تحلیل قرار گرفتند. سپس متناسب با مؤلفه‌های باقیمانده و براساس مبانی نظری و محتوای گزاره‌ها برای پنج عامل نامگذاری به شرح زیر صورت گرفت.

عامل اول: مؤلفه‌های این بعد شامل 8 گزاره می‌باشد که بعد ارتباط در کلاس درس نامیده می‌شود، و سؤالات در دو مؤلفه واضح و درهم ریخته قرار گرفته شده است.

بعد دوم: مؤلفه‌های این بعد شامل 5 گزاره می‌باشد که بعد انگیزش در کلاس درس نامیده می‌شود، و سؤالات در دو مؤلفه مثبت و منفی قرار گرفته شده است.

پیرسون 0/609 است. پس می‌توان گفت با اطمینان 0/99 همه متغیرهای مورد مطالعه با وضعیت کلاس درس سالم رابطه مثبت و معناداری دارند.

تحلیل سؤال سوم تحقیق

عوامل استخراج شده تا چه حد قابلیت پیش‌بینی و مدلسازی سازه مدیریت کلاس درس سالم را دارند؟
به‌منظور تحلیل سؤال سوم پژوهش از روش آماری تحلیل مسیر برای ترسیم مدل آماری عوامل اثرگذار در کلاس درس سالم استفاده شده است. لیکن ابتدا بایستی خطی بودن داده‌ها جهت برآورد کفایت متغیرهای پژوهش بررسی گردد. جدول شماره 5 نتایج این تحلیل را نمایش می‌دهد.

اطلاعات مندرج در جداول قبلی حاصل از اجرای آزمون آماری ضریب همبستگی پیرسون بیان می‌کند بین ابعاد سازنده مدیریت کلاس درس سالم با سبک رهبری معلم همبستگی 1/678 و معنی‌داری $\alpha < 0/0001$ وجود دارد و همبستگی پیرسون در این مؤلفه 0/613 است. همچنین ابعاد سازنده کلاس درس و انگیزش کلاس درس سالم رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و رابطه معنی‌داری بیش از 0/99 است و ضریب همبستگی پیرسون 0/692 است. بین ابعاد سازنده مدیریت کلاس درس و انضباط کلاس درس سالم رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و رابطه معنی‌داری بیشتر از 0/99 است و ضریب همبستگی پیرسون 0/663 است. بین ابعاد سازنده مدیریت کلاس درس و ارتباط کلاس درس سالم رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و رابطه معنی‌داری بیشتر از 0/99 است و ضریب همبستگی

جدول شماره 5. بررسی خطی بودن داده‌ها و پردازش متغیرهای مستقل مورد مطالعه

مدل	مجموع		F میانگین	مقدار	
	مجذورات	درجه آزادی		بحرانی	مقدار
1 رگرسیون	496.208	5	99.242	299.06	(a)
					.000
	خطا	144	.433	2	
	جمع	149			

a. (پیش‌بینی‌ها): مقدار ثابت، مؤلفه ارتباط مؤلفه انگیزش، مؤلفه رشد دانش‌آموز، مؤلفه سبک رهبری معلم، مؤلفه انضباط

b. متغیر وابسته کلاس درس سالم

جدول شماره 6. رگرسیون برای بررسی رابطه و اثر

مدل	متغیر ورودی	متغیر خارج شده	روش
1	مؤلفه ارتباط		Enter
	مؤلفه انگیزش		
	مؤلفه رشد		
	دانش آموز		
	مؤلفه سبک رهبری		
	معلم		
	(a) مؤلفه انضباط		

a. همه درخواست‌های متغیر وارد شده b. متغیر وابسته کلاس درس

جدول شماره 7. همبستگی کلی و ضریب تعیین ابعاد مدیریت کلاس درس سالم (خلاصه مدل b)

مدل	R شدت	R ² مجذور	مجدور	انحراف معیار	تغییرات آمارها			تغییرات F			
					تغییر مقدار	درجه آزادی 1	درجه آزادی 2				
1	934(a)	.888	.884	.6582	تغییر همبستگی	بحرانی f	229.062	.888	5	144	.000

a. (پیش‌بینی‌ها): مقدار ثابت، مؤلفه انگیزش، مؤلفه رشد دانش آموز، مؤلفه سبک رهبری معلم، مؤلفه انضباط b. متغیر وابسته کلاس درس سالم

(عامل‌ها) بطور کاملاً معنی‌داری متغیر وابسته مورد نظر را پیش‌بینی می‌کند. جدول شماره 8 نیز رگرسیون ابعاد سازنده مدیریت کلاس درس سالم را نمایش می‌دهد.

اطلاعات مندرج در جدول شماره 7 بیان می‌کند که 0/888 از ابعاد کلاس درس با مؤلفه‌های کلاس درس سالم قابل تبیین است. در واقع متغیرهای مورد مطالعه

جدول شماره 8. رگرسیون ابعاد سازنده مدیریت کلاس درس سالم

آمارهای همبستگی	فاصله اطمینان 95% معنی داری مقدار t همبستگی استاندارد نشده						همبستگی برای B		همبستگی استاندارد شده		همبستگی	آمارهای Collinearity
VIF	حد قبولی	نیمه جزئی	جزئی	مرتبه صفر	حد بالا	حد پایین	Beta	انحراف خطا	B	مقدار ثابت		
1.642	.609	.202	.517	.678	1.729	.987	7.238	.258	1.358	مؤلفه سبک رهبری معلم		
1.673	.598	.132	.367	.633	1.286	.528	4.729	.170	.907	مؤلفه رشد دانش آموز		
1.415	.823	.399	.767	.629	1.864	1.412	14.331	.440	1.638	مؤلفه انگیزش		
695.1	.590	.127	.356	.663	1.121	.444	4.568	.166	.783	مؤلفه انضباط		
1.222	.818	.284	.647	.609	1.905	1.268	10.187	.314	1.596	مؤلفه ارتباط		

a. متغیر وابسته کلاس درس سالم

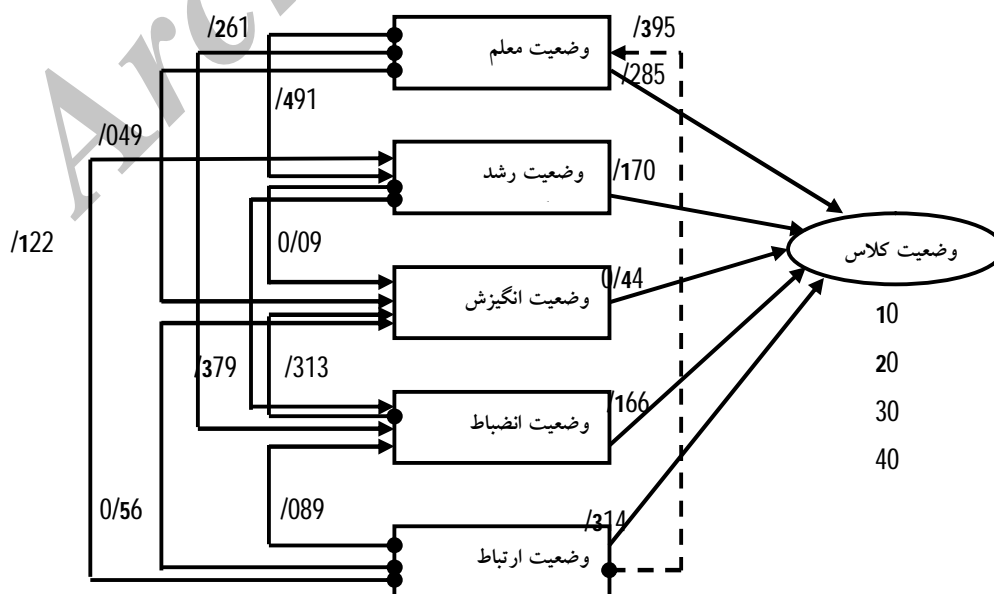
اطلاعات مندرج در جدول شماره 8 حاصل از معادله رگرسیون وضعیت کلاس درس سالم براساس اجرای آزمون آماری رگرسیون بیان می‌کند که همه متغیرها توان پیش‌بینی کلاس درس سالم را دارند و بصورت زیر نوشت:

معادله رگرسیون استاندارد β :

(توجه به وضعیت رشد * 0/170) + (وضعیت معلم در کلاس * 0/258) = مدیریت کلاس درس سالم

(وضعیت ارتباط * 0/314) + (وضعیت انضباط * 0/166) + (انگیزش در کلاس * 0/440) +

مدل مدیریت کلاس درس سالم با روش تحلیل مسیر همبستگی ابعاد کلاس درس سالم را نشان می‌دهد:

تحلیل سؤال چهارم پژوهش

مبتنی بر داده‌های آماری حاصله و با استفاده از

الگوی مفهوم‌سازی به منظور آشکار سازی خصیصه

مدل نظری مدیریت کلاس درس سالم چگونگی

مکنون مدیریت کلاس درس سالم، مدل نظری زیر

است؟

طراحی گردید.

معلمان نوسانات صدای خود را در حالت بالا و پایین کنترل کنند.			
معلمان به دانش‌آموزان درست احترام می‌گذارند تا دانش‌آموزان خودشان را مطرح کند.			
معلمان برای تکمیل کلمات از اشارات دست استفاده کنند			
معلمان کمک می‌کنند افکار گویندگان کامل شود.			
معلمان در حال صحبت کردن با دانش‌آموزان مستقیماً به آنها نگاه می‌کنند.			
معلمان علاقه دارند به صحبت کردن دانش‌آموزان گوش فر دهند.	واضح		
معلمان نکات کلیدی را تکرار می‌کنند.	ارتباط	مدیریت کلاس	
معلمان با سروصداها خیلی راحت تمرکزشان بهم می‌ریزد.	درهم ریخته	درس سالم	
معلمان دانش‌آموزانی که از لحاظ پوست، لهجه و ملیت با خودشان متفاوت هستند را پست‌تر نمی‌دانند.	انگیزش		
معلمان سعی در یادگیری زبان‌های دانش‌آموزان از فرهنگ‌های مختلف دارند.	مثبت		
معلمان فکر می‌کنند بعضی از رشته‌ها برای دختران مناسب نیستند.			
معلمان نسبت به دانش‌آموزانی که از مناطق فقیر هستند احساس منفی ندارد.			
معلمان معتقدند دخترها کمتر از پسرها منحرف می‌شوند.	منفی		
معلمان از فرصت‌هایی که به اقلیت‌های قومی می‌دهند می‌رنجند.			
معلمان از گروه‌های قومی با رفتارهایی با سبک بخصوص حمایت می‌کنند.			
معلمان به دانش‌آموزان در انجام کارهای بزرگ (مانند انجام پروژه‌های تحقیقاتی کمک می‌کنند.	سالم	رهبری	
معلمان به دانش‌آموزانشان افتخار می‌کنند.			
معلمان می‌خواهند در حل مشکل از روش‌های دیگری استفاده کنند.			
معلمان می‌خواهند کار کمتر با کیفیت بالاتر انجام شود.			
معلمان به دانش‌آموزان اجازه می‌دهند آنچه را دوست دارند انجام دهند	آسانگیر		
معلمان معتقدند که نباید روی اعمال دانش‌آموزان قضاوت کرد زیرا انگیزه‌های درونی آنها قابل فهم نیستند.	معقول	انضباط	
معلمان برای حذف رفتار بد تنبیه را بعنوان راه صحیح بر نمی‌گزینند.	انعطاف‌پذیر		
معلمان رفتار دانش‌آموزانی که در وضعیت بحرانی قرار دارند را به دانش‌آموزان دیگر انتقال می‌دهند.	اعمال واضح قانون		
معلمان در برابر دانش‌آموزانی که ترس از امتحان دارند به آنها توجه نموده و در عین حال از آنها امتحان می‌گیرند.	قابل اجرا		
معلمان معتقد هستند حجم کار بالا لازم است ولی اگر کمتر باشد بهتر است.			
دانش‌آموزان علاقه به ایجاد گروه‌های مستقل دارند.	اجتماعی	رشد	
دانش‌آموزان از محدودیت‌ها آگاهی دارند.		دانش‌آموز	
دانش‌آموزان به آنچه که دیگران می‌گویند گوش می‌دهند.			
دانش‌آموزان از معلمانشان انتظار بخشش خطاهایشان را دارند.	معنوی		
دانش‌آموزان با علایق گروهی ارتباط برقرار می‌کنند.	عقلانی		
دانش‌آموزان اعتقاد به وجود نیروی بالقوه در درونشان دارند.			
دانش‌آموزان جنسیت خود را پذیرفته‌اند	هیجانی		

بحث و نتیجه گیری

تحقیق حاضر با هدف ارایه مدل نظری جهت استقرار مدیریت کلاس درس صورتبندی شده است. پس از بررسی سوابق تحقیقات انجام شده و تئوری‌های مربوط، 75 مؤلفه شناسایی و در قالب یک پرسشنامه در مقیاس فاصله‌ای تنظیم و اجرا شد. نتایج نشان می‌دهند، کلاس درس سالم با 14 مؤلفه اساسی در 5 عامل قابل مدل‌سازی است که عبارتند از: بعد ارتباط (واضح و درهم ریخته)، بعد انگیزش (مثبت و منفی)، بعد سبک رهبری معلم (سالم و آسانگیر)، بعد انضباط (معقول، انعطاف‌پذیر، اعمال واضح قانون و قابل اجرا) و بعد رشد دانش‌آموز (اجتماعی، معنوی، عقلانی و هیجانی). همچنین مطابق آماره رگرسیون، مدیریت کلاس درس سالم با سبک رهبری معلم 0/285، با رشد دانش‌آموز 0/170، با انگیزش 0/440، با انضباط 0/783 و با ارتباط 1/596 دارای همبستگی می‌باشد. آماره تحلیل مسیر نیز در قالب یک مدل نشان داد که هر یک از پنج عامل تا چه حد توان پیش‌بینی مدیریت کلاس درس سالم را دارا می‌باشند. همچنین به عنوان نتایج فرعی پژوهش همبستگی بین هر پنج عامل شناسایی شده با یکدیگر نیز محاسبه گردید.

نتایج این پژوهش با یافته‌های ریموند ام. ناکامورا (2000) همخوانی زیادی دارد. وی نیز در پژوهش خود پنج بعد سبک رهبری معلم، رشد دانش‌آموز، ارتباط، انگیزش و انضباط در کلاس درس سالم را به‌عنوان مؤلفه‌های مدیریت کلاس درس سالم عنوان نموده است. همچنین کارتر (1987)، میلر و سیمونس (1996)، نلسون (1996)، قنبری (1377) و خیاط (1381) در پژوهش‌های خود در بعضی از ابعاد کلاس درس سالم به نتایج مشابه با پژوهش اخیر دست یافته‌اند. در مجموع می‌توان تأکید نمود که این حق طبیعی کودکان و دانش‌آموزان است که در سیستم‌های رسمی آموزش، از محیطی انسانی برخوردار باشند. این محیط باید

به‌گونه‌ای باشد که امکان رشد همه جانبه آنها را تا بالاترین ظرفیت‌های هر یک مهیا سازد. در این پژوهش به فرایند ایجاد چنین محیطی، مدیریت کلاس درس سالم اطلاق شده و ابعاد سازنده این فرایند نیز به وضوح معرفی شده است.

منابع

- خیاط جدیدی، معصومه. (1381). *بررسی رابطه بین سلامت سازمانی با اثربخشی در مدارس راهنمایی دخترانه شهر تهران در سال تحصیلی 80-81*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه تربیت معلم.
- راگ، ادوارد کنراد. (1381). *مدیریت کلاس درس*. ترجمه فاطمه کریمی. رشت: دانشگاه گیلان.
- رئوفی، محمدحسین. (1377). *مدیریت رفتار کلاسی*. مشهد.
- قنبری کوهنجانی، فرزاد. (1377). *بررسی وضعیت سلامت سازمانی مدارس متوسطه دولتی و غیرانتفاعی شهرستان شیراز از دیدگاه معلمان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، شیراز: دانشگاه شیراز.
- Carter, M. (1987). *A model for effective school discipline*. The Phi Delta Kappa Foundation.
- Miller, D., Telljohann, S., & Symons, C. (1996). *Health education in the elementary and middle- school level*. Madison, WI: Brown & Benchmark.
- Nakamura, Raymond M. (2000). *Healthy Classroom Management*. Wadsworth /Thomson Learning. Canada.
- Nelson, J. (1996). *Positive discipline*. New York: Ballantine books.

Quarterly Journal of Educational Psychology
Islamic Azad University Tonekabon Branch
Vol. 1, No. 2, spring 2010, No 2

Presenting a Conceptual Model for Establishing Healthy Classroom Management

Khalkhali. Ali^{*1}, Soleymanpour. Javad², Fardi. Masoumeh³

1, 2) Faculty member of Islamic Azad University. Tonekabon Branch.

3) M.A Islamic Azad University Tonekabon Branch

*Corresponding author: Khalkhaliali@yahoo.com

Abstract

This study aims to provide a conceptual model for establishing healthy classroom management in schools. After reviewing the literatures and related theories, 75 components were selected and designed and in an interval scales questionnaire. The internal validity in all aspects of the questionnaire according Cronbach's alpha was above 90 percent. Research sample consist of 150 teachers from public schools in Rasht province that randomly chosen by relative sampling method. For Data analysis, Conceptualization process, factor analysis and regression analysis method were used. Factor analysis results showed that healthy classroom with 14 components can be modeled in five principal factors that include: relationship dimension (obvious and cast), motivation

(Positive and negative), teaches leadership style (healthy and easily), discipline (reasonable, flexible, clear applicable and lawful) and the growth of students (social, spiritual, intellectual and emotional). Also, according to Pearson regression, healthy classroom management has correlation with teacher leadership style 0/258, the growth of the student 0/170, motivation 0/440, discipline 0/783 and communication 0/569. Also the path analysis model showed that how much each of the five factors can predict healthy classroom management. As lateral finding, the correlation between each identified five factors was calculated.

Keywords: Healthy classroom management, Teacher's leadership style – student growth.